

„OSOBNÝ“ ZOZNAM KNÍH

“A VERY PERSONAL” LIST OF BOOKS

Niekoľko čitateľov K&K reagovalo na našu anketu a poslalo nám zoznam svojich obľúbených kníh. Vydavateľov upozorňujeme hlavne na zoznamy slovenských autorov, ktorí by si určite zaslúžili reedíciu svojich diel. Milo nás potešila „nadpráca“ troch vážených respondentov pani A. Münzovej, A. Marenčina a J. Kelemena. Podobné čitateľské „vzňania“ ku knihám radi uverejníme aj v budúcich číslach. Preto ešte raz prikladáme rozoslanú anketu, na ktorú môžete reagovať.

Several readers of K&K responded to our request to provide a list of up to five Slovak and ten other books that they consider as the most influential texts in history in social sciences and humanities. We were especially delighted by the responses of three respondents A. Münzová, A. Marenčin, and J. Kelemen. In the future, we would like to publish more of such “revealed affinities” for your favourite books, so please, send us your responses.

V uplynulých rokoch viaceré významné osobnosti vypracovali zoznam kníh vydaných za posledných päťdesiat rokov, ktoré považujú za dodnes aktuálne a kľúčové v literatúre a v oblasti sociálnych a humanitných vied. O objektivnosti a dokonca užitočnosti takéhoto zoznamu možno samozrejme polemizovať. Niektoré z týchto zoznamov sú však určené ako informácia pre vzdelancov z krajín, ktorým komunistický režim v minulosti odoprel možnosť siahnuť po veľkej časti odbornej literatúry. Jeden takýto zoznam, ktorý sme sa rozhodli uverejniť v K&K, zostavili významné osobnosti: Robert Caessen, Ralf Dahrendorf, Timothy Garton Ash, Michael Ignatieff, Leszek Kolakowski a Bryan Magee. Radi by sme uverejnili aj Váš zoznam kníh, ktoré si vážite a myslíte si, že by ich mal prečítať každý vzdelaný čitateľ. Tento zoznam sa týka odbornej a nie krásnej literatúry. Napriek tomu sa vopred ospravedlňujeme tým, ktorí považujú aj takéto vymedzenie počtu kníh za príliš obmedzujúce.

**PROSÍME, POŠĽTE NÁM ZOZNAM
1. TROCH AŽ PIATICH KĹÚČOVÝCH KNÍH SLOVENSKÝCH AUTOROV Z OKRUHU
VÁŠHO PROFESIONÁLNEHO I OSOBNÉHO ZAUJMU
A**

**2. OKOLO DESAŤ TITULOV Z OBLASTI HUMANITNÝCH
A SOCIÁLNYCH VIED OD AUTOROV AKÉJKOVIĚK
NÁRODNOSTI A Z KTORÉHOKOEVIĚK
OBDOBIA**

ALMA MÜNZOVÁ prekladateľka

Vážení pán Abrahám, neobstála som pri pokuse urobiť zoznam kníh. Pociť, že som mnohým ukrivdila ma správdal aj pri komentovaní niektorých svojich lások. Ale či sú pre každého? Hádám aj takto ponúknuté knihy hovoria čosi o ich dôležitosti.

Pri Vašej otázke som sa cítila ako Lót, keď mal na záchranu Sodomy a Gomory nájsť desiatich spravodlivých - iba v opačnom zmysle. Je veľa kníh, ktoré vo mne zanechali svoje stopy, ktoré ma poznačili, ku ktorým sa vraciam a v ktorých podľa vonkajších vnútorných podmienok nachádzam vetu, myšlienku na zamyslenie, prípadne na úsmev z radosti, že bola napísaná. Ale či to platí pre každého? Či ten, kto sa nazýva vzdelancom a koho svet za vzdelanca pokladá, potrebuje z tej záplavy kníh na svete práve tie, ktoré mne otvorili nové obzory. Do dnešného dňa núkam svojím blízkym ľuďom **Čapkovu Apokryfy** pre ich láskavú múdrosť a úsmevný humor, akým pointuje často sa opakujúce životné situácie. Takisto ma dojalí úvahy a príhovory **Ericha Kästnera** napísané pred vojnou i po nej, jeho hnevité a zároveň duchaplné varovania sú aktuálne podnes. A takisto úvahy a eseje **Viléma Flussera**, emigranta a profesora filozofie v Južnej Amerike, ktorý sa nešťácal v profesionálnej eyoterickej hmle terminologických nezrozumiteľností ani v spunnej opovržlivosti obsiahnuť a odhalit základné tajomstvá sveta vo veľkolepom systéme.

V 60. rokoch ma uchvátil **Konrad Lorenz**, ktorý proti rozšírenému názoru, že človek je produktom sociálnych vzťahov ukázal naše hlboké väzby s prírodou a že zlo v nej je len takzvané. Mám na mysli jeho teoretické práce takisto ako jeho vtipné a s veľkou láskou napísané knihy o vlastných skúsenostiach so zvieratami. V tých rokoch mala takmer každá kniha, ktorá prišla „zvonka“ čosi príťažlivo posvätné ako zakázaný plod zo stromu poznania a mnohé boli skutočným zjavením v našej jednostrannej duševnej diéte. Tak ako napríklad **Kolakowského** v Nemecku vydaná zbierka esejí o ťažkostiach byť marxistom. Nevie, či za iných okolností by tak intenzívne a naozaj ako zjavenie zapôsobil **Karl Popper**, hoci si stále myslím, že človek so záujmom o filozofiu, a nielen on, by ho mal poznať. Okrem **Otvorenej spoločnosti a jej nepriateľov** aj Popperovu autobiografiu **Môj intelektuálny vývin**, a to nielen pre obsahovú stránku, ale aj pre autorovu často vzývanú „intelektuálnu skromnosť“, pre jeho schopnosť - nevelmi rozšírenú - podávať zložité myšlienkové procesy prístupným jazykom. Veľmi ma kedysi z podobných príčin zaujal **Russelov** pohľad na dejiny filozofie s originálnou hierarchiou dôležitostí; (ktoré by študujúcim dali oveľa viac ako napríklad Scrutonove, dosť svojvoľne pochopené dejiny filozofie). A samozrejme **Russelove** eseje o moci.

Chcela by som spomenúť **Eliasa Canettiho**, jeho knihy spomienok a najmä jeho eseje o moci, ktoré by mal poznať každý politik, ak chce byť zaradený aj medzi ľudí mysliacich. A **Simona Wiesenthala**, najmä jeho knihu **Recht, nicht Rache** a napriek všetkému nie nenávisťné **Pamäti Elieho Wiesela**.

Nemôžem zabudnúť na **Vaculíkovu** ediciu Petlici, na našu radosť z každého zväzku, pekne zviazaných strojopisných strán horšej i lepšej kvality, ale všetky ako dôkaz húževnatosti a nepokoriteľnosti slova. A z čias trestnosti vyslovených myšlienok eseje a fejtóny **Milana Šimečku**, ktoré ma vedeli chytiť vždy znova preto, že popri analyticosti boli napísané láskavo a s humorom, čo je významné najmä v časoch, keď sa nielo čomu smiať. Dojalo ma **Dienstbierovo** a **Havlovo Snění o Evropě**, keď Európa bola vzdialenou planétou a dve posledné knihy **Juraja Špitzera** **Nechcel som byť žid** a **Svitá až keď je celkom tma**, o ktorých bolestne dumal desaťročia a opätovne prepisoval vlastnou krvou.

Vyberala som mená nie náhodne, aj keď nie po poriadku. Je ich veľa, ktoré ma nielen poučili, ale aj potešili, ktoré mi nedali len nejaké poznatky, ale aj poznanie, že to všetko nie je celkom márnosť, hoci často také nezmyselné a tragické.

Od mnohých kníh ma delí len niekoľko metrov po knižnicu alebo štôš, ktorý nemá kedy zapadnúť prachom, od iných ma delia desaťročia aj keď viem, že do mňa vryli svoje stopy a som im za to vďačná.

ALBERT MARENČIN básnik, prekladateľ, výtvarník, filmový dramaturg a scenárista

Ako každý čitateľ a tobôž knihomol mám i ja svoje obľúbené knihy, dokonca väčšinou ich aj vlastním a celé roky, ba niektoré aj desaťročia starostlivo opatrujem - hoci, pravdu povediac, neviem vlastne prečo: zo sentimentalitu či z mánie, z nádeje, že sa k nim po čase vrátim, či z nejakej nevysvetliteľnej potreby mať ich stále v blízkosti a po ruke? Jednoducho neviem sa s nimi rozlúčiť a nehľadám, ani nenachádzam na to nejaké logické, racionálne dôvody. Napokon, na čo by mi boli? Stačia mi tie moje, zdánlivo iracionálne a nelogické.

Každou z týchto kníh som prežil kus života, ku každej sa mi viaže nejaká spomienka, nejaký zážitok, každá sa mi nejakým spôsobom zapísala do vedomia, a mám pocit, že od každej som niečo získal a každej za niečo vďačím - že každá ma nejakou poznamenala, obohatila, formovala, pomáhala mi odhaľovať tajomstvá života, aj toho môjho, že každá nejakú prispela k rozširovaniu môjho obzoru a mojich vedomostí, k utváraniu mojich názorov, môjho charakteru, mojej senzibility, môjho vnútorného sveta, takže aj vďaka nim som dnes taký, aký som.

Knihy som mal rád a kupoval som si ich už ako študent, za vojny, potom vyše päťdesiat rokov ako filmár, človek so spisovateľskými a výtvarnými ambíciami, a ako sa postupne hromadili na policiach knižnice, vytvárali čosi ako geologické vrstvy či letokruhy, ktoré dnes vydávajú dosť verné svedectvo o vývinových premenách mojich názorov, môjho vkusu, môjho intelektuálneho života. A tu sa musím poopraviť: hovorím totiž o knihách, ale pritom myslím na autorov, s ktorými som sa ich prostredníctvom zoznámil - v prvom rade na tých, ktorí mi pomáhali vyrovnáť sa s problémami života a orientovať sa v labyrinte sveta, dávať do súladu hlavu so srdcom, rozum s citmi a túžby s realitou. Tí sa potom stali mojimi učiteľmi a priateľmi bez ohľadu na to, či sa vyjadrujú vo veršoch alebo v próze, pretože zo svojho hľadiska nevidím hranice a nerobím rozdiely medzi odbornou a neodbornou literatúrou čiže beletriou: na prvé miesto síce kladiem poéziu, no nehľadám ju iba v básňach, ale nachádzam ju v každom autentickom prejave v každej sfére ľudského myslenia a umeleckej tvorby, od umenovedných a filozofických diel až po diela zaoberajúce sa sociálnymi, politickými či inými humanitnými problémami...

Mám tieto diela stále vo vedomí, ale aj v knižnici, na očiach a po ruke a našiel by som ich aj poslepiacky - zoradil som si ich podľa veľmi subjektívneho kľúča, podľa odborov, ale aj podľa gusta a citu. Sú tu vedľa seba celé autorské súbory, ale aj jednotlivé, osamotené diela - **Šaldova** séria, tri zväzky **Teigeho** spisov, **Kováčova** *Alchymia záračného*, celý **Matuška, Lukács**, kúsok ďalej **Šklovskij, Bachelard, Nadeauove** *Dejiny surrealizmu*... A zase ďalej filozofi, moralisti aj politickí myslitelia, sociálni reformátori, utopisti, vizionári, rojkovia aj revolucionári všetkého druhu, od antiky až po naše dni - **Platón, Fourier, Rousseauove** *Rozpravy*, **Baconova** *Atlantída*, **Morusova** *Utópia*, **Campanellov** *Snečný štát*, **Bolzanova** *Ríša svetla*, **Cabetova** *Ikária*, **Marx, Engels, Bakunin, Lenin, Trockij, Klímov** *Svet jako vědomí a nic*, **Freud, Marcuseho** *Eros a civilizácia* a *Jednorozmerný človek*, **Frommov** *Strach zo slobody* a *Mat' alebo byť*, **Lorenzovo** *Takzvané zlo*, **Popperovo** *Večné hľadanie*... atď.... atď....

A tu vyvstáva pre mňa celý rad neriešiteľných problémov, keďže podľa anketovej otázky mal by som z tých „svojich“ autorov vybrať desiatich, resp. desať knižných titulov, no iba z oblasti sociálnych a humanitných vied a iba také, ktoré vyšli za posledných 50 rokov, čiže po roku 1948 - predpokladám, že v slovenskom alebo českom preklade, čiže v Prahe alebo Bratislave (ináč si neviem predstaviť, ako by som si bol obstarával napríklad francúzske knižné novinky spoza železnej opony). Ale aj tak nie som si celkom istý, či do tejto desiatky patria takí autori ako dvetisícročný Platón alebo hoc aj Fourier či Bakunin a či sú to vôbec nejakí vedci? Sú vedcami taký Ladislav Klíma, Šklovskij či Nadeau?

Považoval som za potrebné povedať toto všetko na vysvetlenie svojej neschopnosti (a neochoty) vyčleniť z tohto môjho spoločenstva desať mien, desať knižných titulov, ako to žiada anketa, a nadradiť ich nad tie ostatné či nebudaj postaviť ich proti nim. V mojej predstave sa totiž všetky tieto knihy navzájom dopĺňajú, jedna druhú objasňujú a komentujú a všetky si zaslužia, „aby si ich prečítal každý vzdelaný čitateľ“: v kontexte rokov 1948 - 1998, kedy sa vydávali a čítali tvoria podľa mňa nedeliteľný duchovný či kultúrny celok, mimo ktorého by nadobudol každý jednotlivý zväzok trochu iný významový odtieň či nádych a možno by mi ani nestál za to, aby som ho tu uvádzal.

JOZEF KELEMEN matematik

Dovoľte mi reagovať na list, v ktorom ste ma informovali o zámere Vášho časopisu získať približný prehľad o význame odborných kníh slovenských autorov na utváranie slovenskej intelektuálnej klímy súčasnosti, a navrhli spoluprácu pri zostavovaní takéhoto prehľadu. Ďakujem, myšlienku pokladám za veľmi dobrú a som úprimne zvedavý na výsledky. Jediné, o čom som spočiatku pochyboval, je to, či môj názor v takejto ankete môže byť iný než okrajový. Intelektuálne som totiž azda najviac čerpal z tej západnej - čiastočne odbornej - esejistiky, ktorá bola v prekvapivo hojnom počte, kvalitne a pomerne pohotovo prekladaná už za Kádárovho režimu do maďarčiny a ku ktorej sa legálne dalo v Maďarsku, kam som často cestoval, dostať. V rýdzo odbornom smere mojej profesionálnej špecializácie som čerpal hlavne z prekladov západných monografií a vysokoškolských učebníc, ktoré vychádzali v ruštine a boli u nás veľmi ľahko a nenávratne lacno prístupné. Potom som sa nad Vaším návrhom predsa zamyslel trochu

viac a uvedomil som si, že som čítal aj zopár pre mňa užitočných kníh, o ktoré sa Vaša anketa zaujíma. Nepredpokladám, že ich niekto iný spomenie, a bola by možno škoda, keby ostali opomenuté. Tak vznikla pre mňa povinnosť reagovať a tú som sa rozhodol splniť.

Patrím ku generácii, ktorá svoje stredoškolské roky prežívala v relatívnej sice, ale predsa len akejsi intelektuálnej slobode druhej polovice šesťdesiatych rokov. Maturoval som v roku 1969 a na SVŠ-ke sme vtedy mali i predmety ako filozofia, logika, či psychológia. Najviac z psychológie nám však - možno paradoxne - neposkytoval profesor filozofie (ktorý mal zrejme dosť vyhranený filozofický názor, pretože ako riaditeľ školy rád a často hlásal heslo „u nás sa nemyslí, u nás sa koná“), ale profesor slovenčiny na hodinách literatúry. Pod jeho vplyvom som si vtedy filozofiu i literatúru obľúbil. Prvá kniha, ktorú som z filozofie ako prvák na Prírodovedeckej fakulte UK čítal, bol zborník prác zostavený **Jurajom Boberom** *Problémy dialektiky* (Vydavateľstvo SAV, Bratislava 1968). Špeciálne ma v tomto zborníku zaujali príspevky B. Velehracha „Vzťah obrazu a znaku“, M. Buricu „K ponímaniu štruktúry vo vedách“ a J. Bobera „O kybernetickom prístupe ku skúmaniu skutočností“. Možno to bol práve tento kontakt, ktorý ma potom smeroval v rámci vysokoškolského štúdia k oblastiam môjho doterajšieho profesionálneho záujmu.

Za pomerne významný zlom vo svojom intelektuálnom vývoji považujem to, že som si uvedomil možnosť iného pohľadu na históriu, než na aký sme boli privykani, a v rámci tohto pohľadu som uvidel kľúčový význam vedy a techniky. Existujú dve slovenské knihy, ktoré musím v tejto súvislosti spomenúť. Prvá z nich hovorí o dejinách svetovej matematiky a je mi blízka aj preto, lebo ju napísali (až na jedinú výnimku) moji vysokoškolskí učitelia, ktorých som si doteraz neprestal vážiť nielen pre ich odbornosť, ale aj - a možno predovšetkým - pre ich ľudské kvality. Ide o knihu **Štefana Známa, Leva Bukovského, Milana Hejného, Jozefa Hvoreckého a Beloslava Riečana** *Pohľady do dejín matematiky* (Alfa, Bratislava a SNTL, Praha 1986). Druhou knihou o histórii, ktorá mi ukázala možnosť obojstranne užitočnej interakcie regiónu a sveta i v prípade, že región je periférny, bola kniha **Jána Tibenského** a kolektívu *Priekopníci vedy a techniky na Slovensku 1, 2* (Obzor, Bratislava 1986, 1988).

Druhým významným momentom bolo, keď som si jasne uvedomil, nakoľko oklieštenú podobu kultúry poskytujúce budúcim maturantom stredná škola, kde platí kultúra = literatúra (+ minimálna zmienka o výtvarnom umení v rámci literatúry). V hudbe sú odkázaní na kamarátov, o baleta a filme v priemere nevedia nič, rovnako o súčasnom výtvarnom umení a dokonca - paradoxne - ani o súčasnej literatúre. A aj keby to všetko vedeli alebo vedeli o tom viac, ešte vždy by asi verili v platnosť rovnosti kultúra = umenie. Potom, čo som si uvedomil, že veci sa majú inak, že kultúra je nielen to, čo nás esteticky či eticky mení a utvára, ale i to, čo nás definuje a mení kognitívne a technicky, mi dobre padlo čítanie knihy **Jána Albrechta** *Eseje o umení* (Opus, Bratislava 1986). Osud bol ku mne žičlivý a doprial mi s Hansim sa i osobne zoznámiť a tráviť nezabudnuteľné chvíle v jeho očarujúcej spoločnosti.

Ako poslednú som si nechal knihu, ktorá ma neovplyvnila, na ktorej vzniku som sám mal určitý podiel a to sú hneď dva dôvody, pre ktoré nie som si celkom istý, či jej „nominácia“ platí. Je to však podľa mojej mienky dôležitá kniha. Kniha **Emila Páleša** *Sapfó - parafrázovač slovenčiny* (Veda, Bratislava 1994). Emil bol mojim študentom na MFF UK v Bratislave, intenzívne sa zaujímal o komunikáciu človek-počítač v prirodzenom jazyku a teda logicky aj o počítačové spracovávanie prirodzeného jazyka - slovenčiny. Potom bol aspirantom na JÚLŠ SAV v Bratislave a z oblasti počítačového spracovania slovenčiny napísal skvelú dizertáciu, ktorú som oponoval a v rámci posudku navrhhol publikovať knižne, čo sa i stalo. Ale to nie je dôvod, pre ktorý jeho knihu spomínam. Dôvod je iný: v každej dobe sú úlohy, ktoré musia byť vykonané, aj keď nie všetci si takéto nevyhnutnosti uvedomujú, tobôž podporujú či oceňujú. V minulom storočí napríklad bola situácia v jazykovede taká, že bolo treba niečo robiť i s jazykmi ako je slovenčina (laicky a politicky sa tomu hovorí „uzákoniť“ ich podobu). Dôvody však boli nielen a azda ani nie hlavne „politické“ či „obrodenecké“, ale aj rýdzo vedecké, lingvistické. I dnešok diktuje robiť čosi s jazykmi. Pochopí ich cez prizmu dnešnej vedy a techniky, chápať ich ako infromatický objekt a snažiť sa definovať ich ako výpočtovú kategóriu, štruktúru či proces. O toto sa priekopnícky pokúsil Emil Páleš, a aj keď sa jeho záujem (nateraz) s lingvistikou dosť rozišiel, domnievam sa, že čo urobil, nás prežije.

Tolko k Vašej ankete. Ďakujem za možnosť vyjadriť svoj názor. Dúfam, že o niečo rozšíri a zúplní spektrum, ktoré vytvárate. Želám veľa úspechov užitočnému časopisu K&K a ľuďom okolo neho. Na záver už len rezumé:

I Bober Juraj (zost): *Problémy dialektiky*. Vydavateľstvo SAV, Bratislava 1968.

Znám Štefan, Bukovský Lev, Hejný Milan, Hvorecký Jozef a Riečan Beloslav: *Pohľady do dejín matematiky*. Alfa, Bratislava a SNTL, Praha 1986.

Tibenský, Ján a kol.: *Priekopníci vedy a techniky na Slovensku 1, 2*. Obzor, Bratislava 1986, 1988.

Albrecht, Ján : *Eseje o umení*. Opus, Bratislava 1986.

Páleš, Emil: *Sapfó - parafrázovač slovenčiny*. Veda, Bratislava 1994.

ZUZANA BARTOŠOVÁ

teoretička umenia

- 1 Matuščík, Radislav: *Ludovít Fulla*
 Mojžišová, Iva: *Giacomettiho oko*
 Štraus, Tomáš: *Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy*
 Vaculík, Karol: *Mikuláš Galanda*

- 2 Baudrillard, Jean: *O svädění*
 Deleuze, Gilles: *Foucault*
 Eco, Umberto: *Skeptikové a těšitelé*
 Lévinas, Emmanuel: *Čas a jiné*
 Lévi-Strauss, Claude: *Mýtus a význam*
 Lyotard, Jean-Francois: *O postmodernismu*
 McLuhan, Marshall: *Jak rozumět médiím*
 Nietzsche, Friedrich: *Radostná věda*
 Pascal, Blaise: *Myšlenky*
 Wittgenstein, Ludwig: *Filozofické skúmania*

Keby som však mohla uvažovať o jedinom titule, ktorý by si mal prečítať každý vzdelaný čitateľ - najmä tu a teraz - odporučila by som: Popper, Karl Raimund: *Otvorená spoločnosť a její nepřátelé*

JOZEF BŽOCH

literárny kritik, prekladateľ

- 1 Felix, Jozef: *Na cestách k veľkým*. 1987
 Felix, Jozef: *V sprievode majstrov*. 1988
 Matuška, Alexander: *Vajanský prozaik*. 1946
 Matuška, Alexander: *Medailóny*. 1960
 Matuška, Alexander: *Človek v slove*. 1967

- 2 Černý, Václav: *Osobnost, tvorba a boj*. 1947
 Černý, Václav: *První sešit o existencialismu*. 1948
 Lévi-Strauss, Claude: *Smutné trópy*
 Kosík, Karel: *Dialektika konkrétního*. 1963
 Reich Ranicky, Marcel: *Literarisches Leben in Deutschland*. 1965
 Reich Ranicky, Marcel: *Literatur der kleinen Schritte*. 1967
 Guyau, J. M.: *Umenie ako výraz života*. 1955
 Thibaudet, Marcel: *Fyziológia kritiky*. 1964
 Šklovskij, Viktor: *Teória prózy*
 Šalda, F. X.: *Zápisník I. - IX*. 1928-1937

DANIEL FISCHER

výtvarník

- 1 Berger, Roman: *Hudba a pravda*. Európsky kultúrny klub, 1997.
 Berger, Roman: *Nezná revolúcia a hudba*. Prolegomena k reforme umeleckého školstva - text vznikol v tzv. expertných skupinách pracujúcich v r. 1990-91 pre Ministerstvo školstva (minister p. L. Kováč) a zostal dodnes nepublikovaný, hoci je to text európskeho „A1“ významu.
 Fila, Rudolf: *Načo nám je umenie*. Mladé letá 1991.
 Krempaský, Július: *Synergetika. Základy dynamiky nelineárnych systémov*. STU, Bratislava 1994.

MILAN HAMADA

literárny vedec

- 1 Štúr, Svätopluk: *Zmysel slovenského obrodzenia*. 1948
 Hanus, Ladislav: *Človek a kultúra*. 1997
 Lipták, Ľubomír: *Slovensko v 20. storočí*. 1968

MILA

HAUGOVÁ poetka, prekladateľka

- 1 Mikula, Valér: *Od baroka k postmoderne*

MICHEL FOUCAULT

MIRCEA ELIADE

KRISTÍNA

KORENÁ filozofka

- 1 Filkorn, Vojtech: *Úvod do metodológie vied*. SAV, Bratislava 1960.
 Hrušovský, Igor: *Dialektika bytia*. Pravda, Bratislava 1990.
 Marcelli, Miroslav: *Michel Foucault alebo stať sa iným*. Archa, Bratislava 1995.
 Novosád, František: *Osud a voľba. Paradoxy racionalizácie - Max Weber ako diagnostik modernej kultúry*. Iris, Bratislava 1997.
 Zigo, Milan: *Pohľady do novovekej filozofie*. Pravda, Bratislava 1987.

MIROSLAV MARCELLI

FRANTIŠEK NOVOSÁD

LADISLAV

KVASZ matematik

- 1 Zlatoš P.: *Ani matematika si nemôže byť istá sama sebou*. Iris, Bratislava 1995

- 2 Jung, C. G.: *Výbor z diela*
 Marcel, G.: *K filozofii naděje*
Bolest a naděje, deset esejů o bolestním zrání
 (Guardini, Buber, Gebattel, Weizsäcker, de Chardin, Buytendijk, Plügge. Vybral a usporiadal Jiří Němec)
 May, Rollo: *Liebe und Viele*
 Eliade, Mircea: *Dejiny náboženských predstáv a ideí*
 Heidegger, Martin: *Der Ursprung des Kunstwerkes*
 Frazer, J. G.: *Zlatá ratolesť*
 Eliot, T. S.: *Eseje*
 Pijoan, J.: *Dejiny umenia 1 - 10*
 Patočka, Jan: *Sokrates*

- 2 Arendtová, Hannah: *Původ totalitarismu I-III*. Oikúmené, Praha 1995.
 Descombes, Vincent: *Stejně a jiné. Čtyřicetpět let francouzské filosofie (1933-1978)*. Oikúmené, Praha 1995.
 Foucault, Michel: *Myšlení vnějšku*. Hermann a synové, Praha 1996.
 Fromm, Erich: *Strach ze svobody*. Naše vojsko, Praha, 1993.
 Gellner, Ernest: *Podmínky svobody. Občanská společnost a její rivalové*. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 1997.
Občanské ctnosti. Občanský étos a občanství v liberálnědemokratických společnostech. Uspořádal Edward C. Banfield. Victoria Publishing, Praha 1995.
 Patočka, Jan: *Kacířské eseje o filozofii dějin*. Academia, Praha 1990
 Poláková, Jolana: *Perspektiva naděje. Hledání transcendence v postmoderní době*. Vyšehrad, Praha, 1995.
 Popper, Karl. R.: *Hľadanie lepšieho sveta*. Prednášky a state. Archa, Bratislava 1995.
 Rawls, John: *Politický liberalizmus*. Slovacontact, Prešov 1997

- 2 Vopenka, Petr: *Rozprawy s geometrií*. Panorama, Praha 1989
 Horney, Karen: *Neurosis and Human Growth*. New York 1950
 Pithart, Petr: *Osmádesátý*. Rozmluvy, Praha 1990.
 Solženicin, A. J.: *Archipelag Gulag*
 Černý, Václav: *Paměti 2 a 3*

MIROSLAV**MARCELLI** filozof

- I Hrušovský, Igor: *Problémy noetiky*. Bratislava 1948
 Filkorn, Vojtech: *Úvod do metodológie vied*. Bratislava 1960
 Horecký, Ján: *Základy jazykovedy*. Bratislava 1978

IVAN MARTON

muzikológ

- I Kresánek, Jozef: *Základy hudobného myslenia*
 Kresánek, Jozef: *Tonalita*
 Hrčková, Naďa: *Tradícia, modernosť a slovenská hudobná kultúra*
 Hamada, Milan: *Sizyfovský údel*
 Matuška, Alexander: *Pripomienky a podlžnosti*

FEDOR**MATEJOV** literárny vedec

Výber je daný osobným pracovným záujmom o slovenskú literatúru 20. storočia.

- I Chorváth, Michal: *Romantická tvár Slovenska*. 1939 (reedovaná v autorovom súbore *Cestami literatúry I* z r. 1960)
 Miko, František: *Estetika výrazu*. 1969
 Hamada, Milan: *Básnická transcendencia*. 1969
 Čepan, Oskár: *Literárne bagately*. 1971 (reedícia z r. 1992)

UMBERTO ECO

MARTIN HEIDEGGER

- 2 Cassirer, Ernst: *Filozofia symbolických foriem*
 Husserl, Edmund: *Karteziánske meditácie*
 Lévi-Strauss, Claude: *Smutné trópy*
 Piaget, Jean: *Psychológia inteligencie*
 Piaget, Jean: *Štrukturalizmus*
 Propp, V.: *Morfológia rozprávky*
 Barthes, Roland: *Základy semiológie*
 Foucault, Michel: *Slová a veci*
 Meletinskij, J. M.: *Poetika mýtu*
 Kuhn, T. S.: *Štruktúra vedeckých revolúcií*
- 2 Asafiev, Boris: *Muzykalnaja forma kak proces*
 Bristiger, Michail: *Zviazki muzyki ze slowem*
 Eco, Umberto: *Opera aperta*
 Dahlhaus, Carl: *Schönberg und die andere*
 Dahlhaus, Carl: *Musikästhetik*
 Ingarden, Roman: *Utwor muzyczny i sprawa jego tozsamosci*
 Langer, Susanne: *Philosophy on a New Key*
 Mukařovský, Jan: *Studie z estetiky*
 Volek, Jaroslav: *O předmětu estetiky a obecní teorie umění*
 Volek, Jaroslav: *Základy obecní teorie umění*

Voľba autorov a textov „zo sveta“ možno odzrkadľuje situáciu ich čitateľa „mezi poezií a filosofií“ (trúfanlivo som tu obmenil názov jednej nedávnej knižnej práce Z. Mathausera) a zároveň celkom iste limitované možnosti dnes už ako Atlantída zaliatych 70. a 80. rokov.

- 2 Kant, Immanuel: *Kritik der Urteilskraft*. 1790 (čes. preklad *Kritika soudnosti* V. Špalek a W. Hansel, 1975)
 Hegel, G.W.F.: *Vorlesungen über die Aesthetik*. 1842-1843 (český preklad *Estetika I, II* a dôležitý úvod k nemu J. Patočka, 1966).
 Heidegger, Martin: *Sein und Zeit*. 1927 (český preklad *Bytí a čas*, I. Chvatík, P. Kouba, M. Petříček jr. a J. Němcec, 1996).
 Mukařovský, Jan: *Kapitoly z české poetiky I, II, III*. 1948.
 Mukařovský, Jan: *Studie z estetiky*. 1966.
 Mathausner, Zdeněk: *Nepopulární studie. Z dějin ruské avantgardy*. 1969.
 Patočka, Jan: *Přirozený svět jako filosofický problém*. 2. rozšířené vydání 1970 (reedícia 1992).
 Bachtin, Michail: *Voprosy literatury i estetiki*. 1975 (český preklad *Román jako dialog* D. Hodrová, 1980).
 Souček, J. B.: *Theologie apoštola Pavla*. 1976.
 Lotman, Jurij: *Izbrannyje stat'ji I, II, III*. 1992.

PETER MICHALOVIČ filozof

- 1 Hrušovský, Igor: *Teória vedy*
 Čepan, Oskar: *Kukučínove epické istoty*
 Marcelli, Miroslav: *Michel Foucault alebo stat' sa iným*

bonus:

- Mukařovský, Jan: *Studie z estetiky*
 Patočka, Jan: *Úvod do fenomenologické filosofie*

MARIÁN MUDROCH výtvarník, pedagóg

- 1 Johanides, Ján: *Podstata kameňolomu*
 Vilikovský, Pavel: *Večne je zelený*
 Čepan, Oskár: *Literárne bagately*
 Sýkora, Peter: *Boj s drakom*
 Hroboň, Samo Bohdan: *Iskrice*

BELOSLAV RIEČAN matematik

- 1 Berger, Roman: *Hudba a pravda*. Orman, Bratislava 1998
 Matuška, Alexander: *Dielo I., II.*. Tatran, Bratislava 1990
 Novomeský, Laco: *Splátka večného dlhu I., II.*. Nadácia Vlada Clementisa, Bratislava 1992
 Schwarz, Š.: *Matematika v b mol.* Veda, Bratislava (vyjde v roku 1999)

IVAN ŠTÚR psychológ

Goethe vrel, že lásky od neho neodchádzajú, ale žijú i naďalej v ňom. Zdá sa, že tak je to aj s knihami...

1+2

- Fischer, J. L.: *Zrcadlo doby (Abeceda skoro filosofická)*. *Učí myslieť*.
 Popper, Karl Raimund: *Hľadanie lepšieho sveta*. Viera v ideály nie je idealistická.
 Maurois, André: *O lásce a přátelství*. Päť rozhlasových prednášok o živote.

- 2 Aristoteles: *Poetika*
 Kant, Immanuel: *Kritika súdnosti*
 Heidegger, Martin: *Bytie a čas*
 Saussure, Ferdinand de: *Kurz všeobecnej lingvistiky*
 Wittgenstein, Ludwig: *Filozofické skúmania*
 Bachtin, Michail: *Francois Rabelais a stredoveká renesančná ľudová kultúra*
 Lévi-Strauss, Claude: *Myslenie prírodných národov*
 Foucault, Michel: *Slová a veci*
 Derrida, Jacques: *Gramatológia*
 Deleuze, Gilles - Guattari, Felix: *Tisíc plošín*

- 2 Popper, Karl. R.: *Život je řešení problémů*
 Arendt, Hannah: *Původ totalitarismu* a celé dielo
 Gombrich, Ernst Hans: *Umění a iluze*
 Nietzsche, Friedrich: *Tak pravil Zarathustra*
 Hesse, Hermann: *Sidharta*
 Flusser, Vilém: *Za filozofii fotografie*
 Linhartová, Viera: *Prostor k rozlišení*
 Raup, David. M.: *O zániku druhů*
 Cioran, E. M.: *Nástin úpadku*
 Bachelard, Gaston: *Voda a sny*

- 2 Čapek, Karel: *O věcech obecných*. Melantrich, Praha 1991
 Čapek, Karel: *Místo pro Jonathana*
 King, A. - Schneider, B.: *Prvá globálna revolúcia*. Bradlo. Bratislava 1991
 Popper, Karl Raimund: *Hľadanie lepšieho sveta*. Archa, Bratislava 1995
 Toffler, Alvin & Heidi: *Utváranie novej civilizácie*. Open Windows, Bratislava 1996
 Wichterle, Otto: *Vzpomínky*. Impresso, Žďár nad Sázavou 1993
 Zadeh, L. A. : *Fuzzy Sts. Inform. Control*, 8, 1965, 338-358

Mucha, Jiří: *Podivné lásky*. Život emigrantov plný ľudskej krásy.
 Thakur Rabindranáth: *Nejkrásnější báseň*. Moderný vzťah muža a ženy.
 Lombardi, F.G. a G.S.: *Nekonečný kruh*. Indiánska etika ako memento pre nás.
 Sheehy, Gail: *Passages*. Americká psychologička o životných zápasoch.
 Sheehy, Gail: *Pathfinders*. Cesta k dobrému životu.
 Kipling, Rudyard: *Písne mužů*. Najmä báseň *Když* v preklade O. Fishera.
 Štúr, Svätopluk: *Rozprava o živote*. Harmonický rozvoj osobnosti...

K. R. POPPER

(TGM sa domnieval, že romány by sme mali študovať ako odbornú literatúru. Pre psychológiu je krásna literatúra rovnako odborná ako vedecké knihy. Vznikali rovnako: pozorovaním a hodnotením života...)

ELENA VÁROSSOVÁ

filozofka

- 1 Lajčiak, J.: *Slovensko a kultúra*. Myjava 1920
 Matuška, Alexander: *K slovenskému národnému charakteru*. In: Pre a proti, Bratislava 1947
 Lipták, Lubomír: *Slovensko v 20. storočí*.
 Bratislava 1968
 Štúr, Svätopluk: *Zápasy a scestia moderného človeka*. Bratislava 1998 (v tlači)
 Novosád, František: *Osud a voľba*. Bratislava 1997
 Špitzer, Juraj: *Svitá, až keď je celkom tma*.
 Bratislava 1996

JURAJ ŠPITZER

LUBOMÍR LIPTÁK

- 2 Kessidi, F. Ch.: *Od mýtu k logu*. Bratislava 1976
 Platón: *Sokratova obrana*.
 Bratislava 1970
 Hobbes, Thomas: *O štáte alebo o republike*.
 In: *Antológia z diel filozofov zv. VI*.
 Bratislava 1970
 Rousseau, J. J.: *O spoločenskej zmluve*.
 Praha 1949
 Kant, Immanuel: *Tri štúdie k základom filozofie dejín*:
 a) *Čo je osvietenstvo?* In: *Filosofický časopis* č. 3, roč. 47/1993, UF AV ČR Praha.
 b) *O sväze národov. Idea všeobecných dejín v sveto-občianskom zmysle*, Brno 1924.
 c) *K večnému mieru*. Bratislava 1963
 Popper, Karl Raimund: *Otvorená spoločnosť a jej nepriatelia I. II*. Praha 1995
Liberálna spoločnosť - Zborník statí, preklad
 Castelgandolfo-Gespräche. Praha 1994
 Jaspers, Karl: *Otázka viny*. Praha 1969
 Cioran, E. M.: *Die verfehlte Schöpfung*.
 Frankfurt am Main 1979
 Bultmann, R.: *Dejiny a eschatológia*.
 Praha 1994

DUŠAN VALOCKÝ

akademický maliar

- 1 Volavka, Vojtěch: *O soše. Úvod do historické technologie a teorie sochařství*,
 spolupracovala Zdeňka Volavková-Skořepová.
 Praha 1959
 Černý, Václav: *Vývoj a zločiny panslavizmu*.
 Praha 1995
- 2 Faure, Ellie: *Dějiny umění. Duch tvarů*.
 Aventinum, Praha 1928